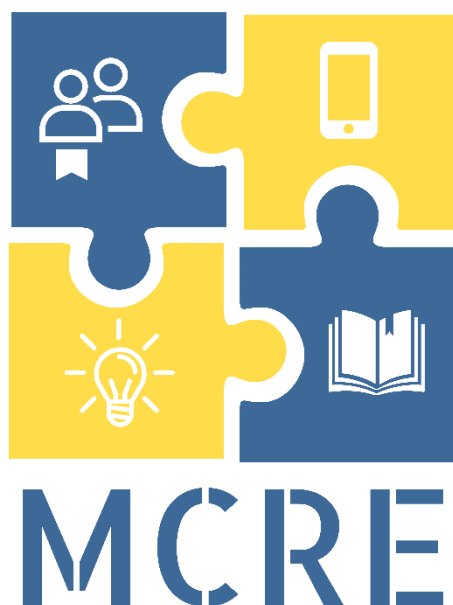

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

NUMĂR PROIECT:
2021-1-RO01-KA220-ADU-000033435

MODULUL 4: cum să analizăm informațiile pe care le primim

Dezvoltat de Lovila

în cadrul proiectului:

MCRE - Media literacy, critical viewing and CREative vision as effective learning
approach for people with fewer opportunities

PARTENERIATUL:

CUPRINS

1. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE ÎNVĂȚĂRII.....	3
1.1. SCOPUL MODULULUI	3
1.2. OBIECTIVELE ÎNVĂȚĂRII.....	3
2. CONȚINUTUL ÎNVĂȚĂRII.....	3
2.1. DOMENIILE DE INTERNET	3
2.1.1. Ce este un nume de domeniu?.....	4
2.1.2. Cum se înregistrează un domeniu?.....	4
2.1.3. Care sunt tipurile de nume de domeniu și extensiile acestora?.....	4
2.2. METODE DE IDENTIFICARE A SURSELOR DE ÎNCREDERE.....	6
2.2.1. Metoda C.R.A.A.P.	11
2.2.2. Metoda SIFT	12
2.2.3. Metoda ACT UP	16
2.2.4. Citirea laterală	20
2.2.5. 10 moduri de a identifica și opri știrile false.....	21
3. RESURSE SUPLIMENTARE.....	23
4. BIBLIOGRAFIE	23

1. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE ÎNVĂȚĂRII

1.1. SCOPUL MODULULUI

Obiectivul acestui modul este de a aduce la cunoștința utilizatorului moduri de analizare și interpretare a informațiilor pe care le primește, pentru a nu cădea în capcana știrilor false și a dezinformării.

Oamenii din întreaga lume pot accesa și posta informații utile pe Internet. Este posibil ca informațiile prezentate să nu fie întotdeauna de încredere sau exacte, chiar dacă există o mare varietate de surse, tocmai pentru că oricine ar fi putut crea și posta aceste informații. Puteți să vă luați informațiile necesare lucrărilor de studiu pe care le întreprindeți dintr-o multitudine de surse. Dar, nu ar trebui să aveți încredere niciodată în totalitate în ceea ce citiți online sau în orice altă sursă de informare.

Înainte de a vă folosi de o sursă de informare pentru a face o lucrare de studiu, ar trebui să verificați dacă aceasta este de încredere și exactă, pentru a vă asigura că argumentele dvs. se bazează pe date credibile.

1.2. OBIECTIVELE ÎNVĂȚĂRII

La finalizarea acestui modul, cursantul va fi capabil să:

- identifice surse de încredere;
- filtreze informațiile;
- evalueze sursele de informații.

2. CONȚINUTUL ÎNVĂȚĂRII

2.1. DOMENIILE DE INTERNET

Acest subcapitol oferă o scurtă prezentare generală a diferitelor tipuri de site-uri care îl ajută pe utilizator să identifice proprietarul site-ului.

Pe Internet, fiecare site web are o adresă URL care îl identifică pe proprietarul site-ului. Domeniul poate fi o modalitate rapidă de a evalua calitatea unui site web înainte de a-l accesa. În general, ".edu", ".gov" și ".org" au mai multe șanse să aibă informații de calitate superioară decât domeniile ".com". Ce este un nume de domeniu?

2.1.1. Ce este un nume de domeniu?

În primul rând, un nume de domeniu face referire la o anumită sursă de pe Internet. Acesta localizează o organizație sau o altă entitate vizibilă online. În general, un [nume de domeniu](#) este o adresă prin care utilizatorii de internet pot accesa site-ul dumneavoastră.

2.1.2. Cum se înregistrează un domeniu?

Primul pas în crearea unui site web îl reprezintă, de regulă, alegerea și înregistrarea unui nume de domeniu. Procesul de înregistrare a unui nume de domeniu este descris mai jos.

1. **Găsiți un registrator de nume de domeniu:** registratori de nume de domeniu, precum GoDaddy, Bluehost, Domain.com, romarg.ro, EURid.eu, vând și gestionează nume de domenii.
2. **Căutați un nume de domeniu:** puteți consulta registratorul de nume de domenii pentru a căuta un nume de domeniu disponibil. Asigurați-vă că includeți cuvinte cheie importante dacă este necesar.
3. **Alegeți extensia numelui de domeniu:** după ce ați ales un nume de domeniu, următorul pas este să alegeți o extensie. Cele mai utilizate extensii sunt ".com", ".net" sau ".org".
4. **Achiziționați un nume de domeniu:** după ce ați ales numele și extensia domeniului, va trebui să îl achiziționați prin intermediul registratorului de domenii. Veți plăti dreptul de folosință al domeniului pentru un an și apoi veți plăti în mod constant pentru a vă reînnoi dreptul de folosință.
5. **Introduceți datele cu caracter personal:** atunci când înregistrați un nume de domeniu, trebuie să includeți informații precum numele dvs., numărul de telefon, adresa fizică și adresa de e-mail, care vor deveni publice odată ce numele de domeniu a fost înregistrat. Puteți opta pentru confidențialitatea domeniului, pentru a vă proteja informațiile cu caracter personal de hoții de identitate

2.1.3. Care sunt tipurile de nume de domeniu și extensiile acestora?

Domeniile sunt clasificate în trei tipuri de domenii de nivel superior (TLD-uri). Acestea sunt: **domenii generice de nivel superior (gTLD-uri)**, **domenii noi de nivel superior (nTLD-uri)** și **domenii naționale de nivel superior (ccTLD)**, în care țările utilizează propriile coduri de două litere, precum și alte domenii noi, în care vă puteți înregistra domeniul.

Principalele categorii de domenii de nivel superior pe care toată lumea ar trebui să le cunoască sunt:

- **gTLD-uri (Generic Top-Level Domains)** – Acestea sunt cele mai des întâlnite terminații. Ele sunt numite generice datorită vechimii și notorietății lor. De-a lungul timpului, grupul de domenii generice de nivel superior a inclus domenii care au fost create la începutul dezvoltării sistemului de nume de domenii, în

prezent fiind sponsorizate de anumite agenții sau organizații adresându-se doar anumitor tipuri de solicitanți.

DOMENIU DE NIVEL SUPERIOR	SEMNIFICAȚIA EXTENSIEI PENTRU NUMELE DE DOMENII
.com	Este forma scurtă a termenului „comercial” și este folosită adesea la e-mailuri și site-uri web din domeniul afacerilor.
.net	Reprezintă prescurtarea termenului rețea folosită de organizații tip rețea sau site-uri care își promovează propriile idei sau servicii.
.org	Reprezintă prescurtarea termenului organizație , cu precădere referindu-se la cele care sunt non-profit. Cu toate acestea, astăzi acest domeniu este folosit și de școli, comunități și companii cu scop lucrativ.
.gov	Reprezintă prescurtarea termenului guvern . Este folosit de agenții, orașe, state, orașe care dezvoltă și promovează proiecte asociate guvernului.
.edu	Este prescurtarea termenului „educație” fiind creat pentru instituții de învățământ (școli, universități și biblioteci).
.mil	Este prescurtarea termenului militar . Aceste site-uri pot oferi informații despre armata unui stat.
.info	Denumirea derivă din termenul informații .
.biz	Acest domeniu este destinat înregistrării domeniilor utilizate de companii . Numele este o scriere fonetică a primei silabe a termenului „afacere”

Tabelul cu domeniile generice de nivel superior

- **nTLD (domenii noi de nivel superior)** – acestea pot fi personalizate și permit ca numele de domeniu pe care îl dețineți să fie relevant pentru site-ul dvs. web. Printre astfel de exemple se numără „voyage”, „ninja” sau „app”. Anumite nume de domenii sunt orientate către mărci, organizații sau servicii.

Imaginea 1.

Sursa: <https://academy.domainx.org/>

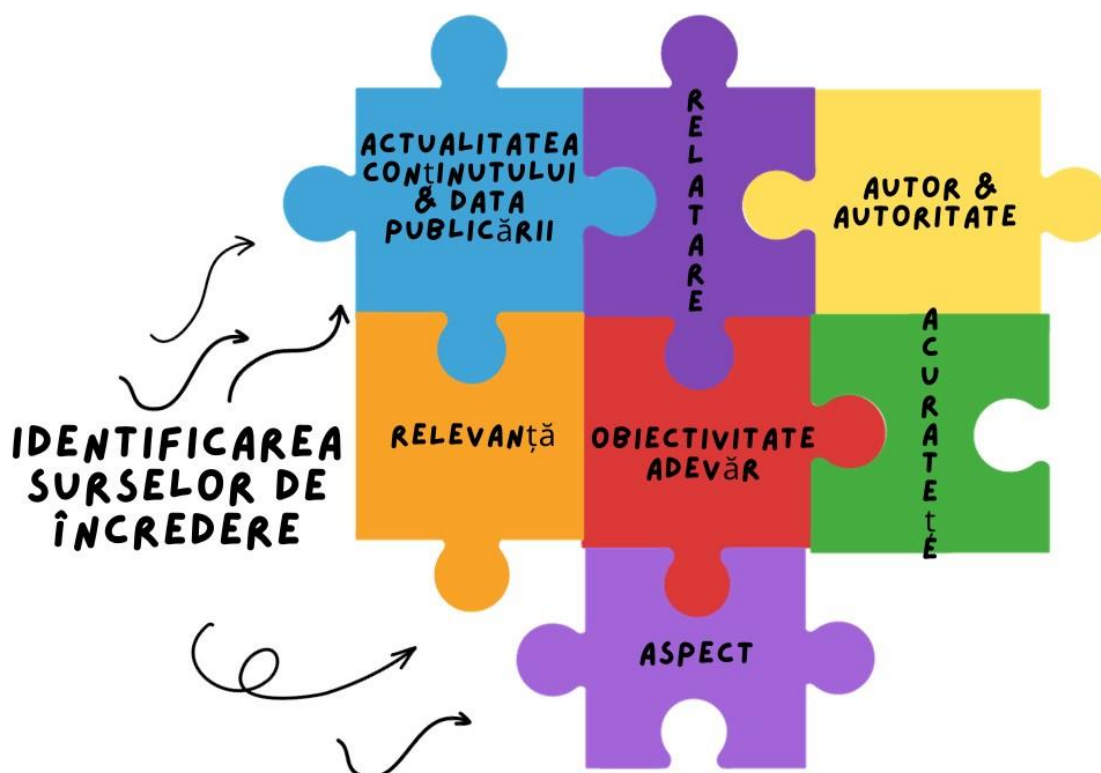
- **ccTLD (domenii naționale de nivel superior)** – acestea sunt specifice fiecărei țări.

ȚARĂ	COD DE ȚARĂ
Belgia	.be
Australia	.au
Brazilia	.br
Cipru	.cy
Anglia	.uk
Italia	.it
Portugalia	.pt
Spania	.es
România	.ro
Polonia	.pl

Tabel cu exemple de nume de domenii ce aparțin diverselor țări
(<https://www.worldstandards.eu/other/tlds/>)

2.2. METODE DE IDENTIFICARE A SURSELOR DE ÎNCREDERE

Deși identificarea unei surse de informare de încredere pe Internet este o sarcină dificilă și complexă, există câteva trucuri care v-ar putea fi de folos. Mai sus găsiți câteva informații care v-ar putea ajuta să evaluați veridicitatea informațiilor afișate de un site web.

Imaginea 2: realizată de Lovila

Acuratețe

Acuratețea se referă la credibilitatea, veridicitatea și corectitudinea conținutului. Pentru a verifica corectitudinea informațiilor unui articol, ar trebui să vă întrebați:

- De unde provin datele?
- Informațiile pot fi susținute de documente justificative?
- Datele au fost corectate sau revizuite?
- Puteți verifica informațiile furnizate folosind surse suplimentare?
- Articolul reflectă subiectivitatea sau obiectivitatea autorului?
- Sursele informațiilor sunt citate în detaliu pentru a putea fi verificate?
- Există greșeli tipografice, gramaticale sau de altă natură în informațiile prezentate?

Este esențial și foarte important ca cititorul să poată verifica sursa informației care poate fi un articol sau care face trimiteri la scrieri academice, etc. O pagină cu informații fără referințe corecte și justificative despre o persoană sau o organizație este lipsită de credibilitate.

Gramatica joacă un rol important, precum și greșelile de ortografie și de scriere. Atunci când o persoană observă greșeli de scriere în articolul pe care îl citește, își formează automat o imagine proastă cu privire la conținutul acestuia. În acest caz cititorul este îndreptățit să pună la îndoială acuratețea articolului.

Există mulți indicatori care ne pot ajuta să înțelegem dacă o sursă este inexactă sau arată că nu este de încredere. Mai jos sunt prezentate câteva exemple:

- *Nu este trecută data la care articolul a fost publicat pe site;*
- *Există generalizări vagi;*
- *Există informații care nu mai sunt de actualitate și care se schimbă continuu (de exemplu necesitatea vaccinării de rapel împotriva Covid-19);*
- *Nu există opinii divergente cu privire la un anumit subiect.*

În concluzie, acuratețea este un test care trebuie efectuat în privința informațiilor de pe un anumit site pentru a vă asigura că acestea sunt exacte, actuale, precise și detaliate. Pentru a găsi/ scrie informații de încredere, cititorii și autorii trebuie să ia în considerare aceste indicații.

Obiectivitate/ Adevăr/ Imparțialitate

Obiectivitatea reprezintă cel mai important atribut în transmiterea informațiilor, fie pe cale orală, fie în scris. Întrucât obiectivitatea a fost „elaborată, modificată, contestată și apărută” de numeroși indivizi și profesioniști, putem afirma că obiectivitatea în mass-media continuă să fie într-un permanent proces de dezvoltare. Obiectivitatea nu există în afara spațiului sau timpului.

Primul impuls este de a identifica obiectivitatea cu **adevărul**. Astfel, de multe ori ne întrebăm: „Acest articol îmi spune adevărul despre...?” Adevărul, pe de altă parte, este o cunoaștere care a fost dezvoltată pe baza gândirii și a prezentării realității. Ca urmare, autorul unui articol sau al unei informații ar trebui să fie obiectiv și imparțial atunci când livrează informația; în caz contrar, autorul nu prezintă adevărul. O altă întrebare care se ridică este cum știți dacă **autorul a fost imparțial sau nu**? Răspunsul este că un autor care este subiectiv și își expune gândurile și opiniile personale folosește un ton specific și emoționant în scrierea sa. Pe un site web de încredere, tonul autorului ar trebui să fie calm și rezonabil, în timp ce prezintă informațiile pe un ton echilibrat și obiectiv.

Mai mult, atunci când vorbim despre obiectivitate în mass-media, trebuie să analizăm motivul pentru care articolul/ informația este afișat/ă online. Există trei motive pentru care o informație este făcută publică:

- 1) Pentru *vânzarea unui produs*. În acest caz, site-ul pe care îl vizitați are extensia „.com”
- 2) Pentru *a vă influența*. Aceste site-uri web servesc de obicei pentru propagandă sau dezinformare
- 3) Pentru *a vă informa*. Deoarece aceste site-uri web sunt asociate cu universități, extensiile lor se încheie cu „.edu”.

O altă problemă pe care ar trebui să o menționăm o reprezintă obstacolele cu care se poate confrunta un autor sau un jurnalist în procesul de creare și scriere a unei povești/ articol. Opiniile și înclinațiile sau prejudecățile politice pot influența autorul unui articol care ne oferă informații despre desfășurarea unui eveniment. Mai mult decât atât, jurnaliștii și scriitorii fac parte din societatea în care trăiesc, respectând normele și valorile acesteia. Prin urmare, este normal ca ei să prezinte informațiile într-un mod greșit ca

urmare a normelor societății în care trăiesc. Doar un jurnalist și scriitor care reușește să depășească această barieră poate deveni un profesionist și un jurnalist de încredere.

- *Site-urile comerciale* sunt cele care de cele mai multe ori se termină în „.com”.
- *Site-urile academice* sunt cele care se termină întotdeauna în „.edu”; totuși trebuie să fiți atenți și să verificați dacă vă aflați pe o pagină unei biblioteci, pe pagina unei universități, pe pagina personală a profesorului sau a studentului.
- Există, de asemenea, site-uri afiliate *guvernului* care se termină în „.gov” și, care, în general, sunt de încredere. Dar, trebuie să țineți cont de faptul că un site ar putea fi corupt de un partid politic care are putere și influență în parlament.
- *Site-urile militare* care se termină în „.mil” oferă informații care sunt aproape întotdeauna exacte.
- *Site-uri de rețea/ site-uri ale organizațiilor* care se termină în „.net”, sunt site-urile pe care acestea își promovează activitatea și diversele puncte de interes.
- În cele din urmă, sunt *site-urile/grupurile non-profit*, care se termină în „.org” sunt cele pe care organizațiile își promovează de cele mai multe ori punctul lor de vedere.

În concluzie, ori de câte ori vi se pare că un articol reflectă punctul de vedere subiectiv al autorului, este indicat să verificați obiectivitatea informațiilor acestuia, accesând alte surse de informare. Un articol nu poate fi obiectiv sută la sută, dar fiecare autor ar trebui să aibă capacitatea de a-și regla și controla propriile opinii subiective legate de subiectul pe care îl tratează.

Actualitatea conținutului și data publicării

Aflați când a fost **publicată sau verificată o anumită sursă de informare**. În unele domenii, precum știința, este necesar să existe surse exacte; dar în altele, precum cele umaniste, este necesar să se includă materiale mai vechi. Este posibil ca uneori să fiți nevoit să căutați o versiune mai veche a unei surse, chiar și atunci când o versiune actualizată a acesteia a fost deja publicată. Căutați surse academice într-o bază de date academică (sau surse cunoscute într-o librărie online) și verificați dacă există o versiune mai nouă a acestora. Dacă acestea există, ar fi indicat să le căutați și să le accesați. Cu cât o sursă are mai multe apariții sau publicații, cu atât informațiile vor fi mai corecte și de încredere.

Întrebările pe care ar trebui să vi le puneți pentru verificarea acurateții informațiilor de pe site ar fi:

- *Sursa este actualizată?*
- *Dacă sursa este actualizată, datele corespund informațiilor din sursă?*
- *Persoana sau organizația care publică sursa este de încredere și are notorietate?*
- *Când a fost revizuit site-ul ultima dată?*
- *Când a apărut informația?*
- *Când a fost afișată informația pe site-ul web pentru prima dată?*

Relevanță

Este indicat să utilizați o informație doar după ce **verificați autorul articolului**. Iată pașii care ar trebui urmați:

- Dacă găsiți o carte pe un site web, verificați dacă conținutul acesteia este relevant pentru ceea ce căutați.
- Alegeți-vă sursele cu atenție; de preferat este să alegeți pe cele care sunt afiliate instituțiilor de învățământ sau guvernului, în detrimentul site-urilor comerciale.
- Dacă nu sunteți sigur că site-ul web, cărțile sau articolul online reprezintă o sursă de încredere, puteți compara cu altele care abordează aceeași temă de interes pentru dvs. sau puteți cere ajutorul unei persoane care cunoaște problema cu care vă confrunțați.

În general, relevanța este ceva foarte subiectiv și, prin urmare, de cele mai multe ori, oamenii nu reușesc să găsească sursa potrivită pentru subiectele pe care le cercetează.

Autor/ Autoritate

Persoana care are autoritatea de a publica informații este direct responsabilă pentru **obiectivitatea cu care sunt relatate**. De asemenea, autorului site-ului web ar trebui să-i fie evaluată credibilitatea. Oricine poate scrie despre un subiect sau poate comenta pe baza unui incident, a unei situații, dar doar cineva care este bine informat poate scrie un articol în care să comenteze un subiect sau eveniment, oferind informații credibile și fiabile.

Deși există mai multe rețele sau formulare disponibile pe diverse site-uri web, nu putem fi siguri că informațiile furnizate sunt corecte sau că autorul reprezintă o sursă de încredere. De exemplu, poate fi o adevărată provocare să evaluați autenticitatea celor care publică pe site-uri web precum Wikipedia sau Google.

Ar fi mult mai înțelept să verificați autorul, înainte de a citi conținutul articolului publicat. Un autor este credibil și de încredere dacă:

- are o diplomă academică în domeniul său de competență;
- activează în domeniul său de competență, în organizații, ONG-uri, în domeniul afacerilor sau în domeniul politic;
- este implicat activ, efectuând studii și cercetări îndelungate, într-o organizație din domeniul de activitate care face obiectul cercetării sale;
- notorietatea și pregătirea sa academică (diplome de specializare, doctorat, etc.), precum și statutul său profesional sunt de asemenea foarte importante.

În plus, așa cum s-a indicat anterior, trebuie să verificați domeniul site-ului web pentru a confirma acuratețea informațiilor furnizate de autor. Trebuie verificat totodată dacă adresa URL aparține unui autor sau organizații cunoscute, care au legătură cu subiectul cercetat.

Relatarea conținutului

Înainte de a publica un articol informativ pe un site web, este foarte important să se ia în considerare modul în care **va fi relatat**. Sunt foarte importante subiectele care apar pe fiecare pagină și modul în care sunt tratate. Întrucât există și alte surse care ar putea aborda același subiect, utilizatorii nu ar trebui să se bazeze doar pe un site web și pe informațiile pe care acesta le oferă. În consecință, ar trebui să accesați surse de încredere, dar să căutați și altele noi, care abordează și alte subiecte care nu vă sunt familiare. Iată câteva întrebări ale căror răspunsuri v-ar interesa, dacă sunteți interesați să aflați care sunt cerințele de relatare ale unui subiect:

- *Subiectul este relatat în mod profesionist, cu argumente clare și dovezi suficiente?*
- *Publicul țintă al articolului este cel adecvat cercetării dvs.?*
- *Articolul abordează subiectul care vă interesează?*

Aspect

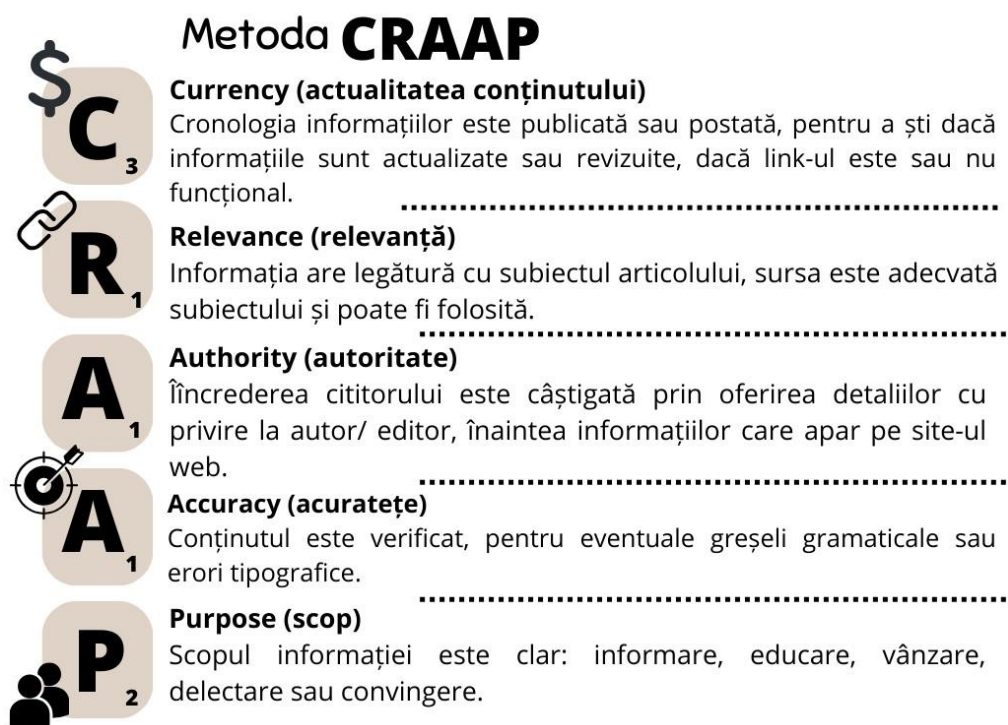
Aspectul articolului ar trebui să fie unul dintre cei mai importanți factori de luat în considerare înainte de publicarea pe un site web. Astfel, autorul ar trebui să verifice dacă linkul funcționează, dacă site-ul funcționează și grafica și imaginile sunt clare.

Articolul online trebuie să fie la fel de bine structurat și organizat ca un articol tipărit, pentru a atrage cititorii sau cercetătorii. Un site web bine structurat și organizat înseamnă că oferă linkuri ușor de accesat, în care pot fi găsite toate datele și informațiile necesare.

2.2.1. Metoda C.R.A.A.P.

Cel mai bun mod de a evalua sursa unei informații este prin utilizarea **metodei C.R.A.A.P.**, reprezintă inițialele cuvintelor din limba engleză: **Currency (actualitatea conținutului), Relevance (relevanță), Authority (autoritate), Accuracy (acuratețe) și Purpose (scop).**

Cei cinci pași de mai jos sunt cei pe care metoda C.R.A.A.P. se concentrează: actualitate, relevanță, autoritate, acuratețe și scop. Utilizatorul ar trebui să răspundă cu da sau la fiecare dintre punctele prezentate în imagine.

Imaginea 3: Realizată de Lovila

2.2.2. Metoda SIFT

Metoda SIFT constă în patru pași de urmat sau „lucruri de făcut”, pentru a evalua sursa interesului dumneavoastră. Cei 4 pași sunt: **S**top – vă opriți, **I**nvestigate - investigați sursa de informare, **F**ind - găsiți o varianta mai bună și **T**race - verificați trasabilitatea afirmațiilor, citatelor și informațiilor media din textul original.

Stop

Primul pas este cel mai simplu de realizat: STOP.

În primul rând, **NU** deschideți imediat o pagină sau o postare. Gândiți-vă mai întâi dacă site-ul web este recunoscut ca sursă de informații sau vă este cunoscut dvs. Urmați ceilalți pași mai sus menționați dacă aveți îndoieli în privința site-ului. Verificați cu atenție înainte de a accesa sau distribui vreun articol.

În al doilea rând, după ce începeți să urmați pașii mai sus menționați, veți constata că vă este mai ușor căutați, accesând informații care să nu vă îndepărteze de scopul dvs. inițial. *Dacă sunteți puțin copleșit de efortul pe care îl depuneți în verificarea veridicității informațiilor, OPRIȚI-VĂ o secundă pentru a vă gândi la scopul de la care ați pornit.* Dacă doriți doar să distribuiți, să citiți o poveste interesantă sau să obțineți o explicație academică a unui concept, este suficient să verificați notorietatea publicației. Dacă intenționați să utilizați sursa într-o lucrare de cercetare, este important să verificați dacă

sursa și informațiile pe care le oferă sunt credibile. În cazul unor cercetări mai amănunțite, puteți analiza și verifica afirmațiile apărute într-un articol de ziar.

Nu uitați că ambele tipuri de cercetare sunt benefice. Cea mai mare parte a activității noastre online constă de obicei în investigații scurte și superficiale, care ne pot ajuta să înlăturăm rapid sursele de informare de calitate scăzută. Realizăm sarcinile ușoare mult mai rapid, și avem timp mai mult în realizarea lucrurilor cu adevărat importante pentru noi. Dar, în ambele situații, este important să luăm din când în când o pauză, pentru a ne reevalua scopul și modul de căutare.

Investigați sursa de Informare

Înainte de a accesa o sursă de informare, nu trebuie să efectuați o investigație care să vă aducă un premiu Pulitzer. Trebuie însă să vă informați înainte de a citi un articol ce abordează o temă economică scris de un laureat al Premiului Nobel. Pe de altă parte, dacă doriți să obțineți informații despre numeroasele avantaje ale consumului de lapte urmărind un videoclip produs de industria de lactate, trebuie să fiți conștient că sursa poate fi subiectivă.

Acest lucru nu înseamnă că nu se poate avea încredere în afacerea cu produse lactate sau că economistul laureat al Premiului Nobel are întotdeauna dreptate. Dar, modul în care interpretați informațiile obținute depinde de puterea dvs. de înțelegere a obiectivelor sursei de informare și a modului în care aceasta oferă informațiile. Înainte de a citi, *verificați notorietatea și credibilitatea surselor media* pe care doriți să le accesați.

Găsiți sursele de încredere

Este posibil să nu fiți întotdeauna interesat de un anumit articol sau videoclip pe care îl primiți. Sunteți însă interesat de conținutul articolului. Sunteți curios dacă afirmațiile sunt reale sau false. Vrei să aflați dacă afirmațiile pe care le conține sunt adevărate și dacă sunt larg acceptate sau creează controverse.

În acest caz, ar fi mai bine să nu țineți cont de sursa inițială pe care ați găsit-o și să căutați rapoarte sau analize de încredere, cu privire la posibile afirmații. Dacă citiți un articol postat de Fundația Salvați Urșii Koala, în care se afirmă că urșii Koala au fost declarați ca fiind o specie dispărută, cea mai bună alegere ar fi să nu investigați sursa, ci să căutați cele mai bune și profesioniste informații despre acest subiect.

Urmăriți afirmațiile, citatele și informațiile media pornind de la contextul inițial

Contextul multor informații postate online este adesea eliminat. Să presupunem că există un videoclip cu o luptă între doi oameni, în care o persoană a acționat ca un agresor. Dar, ce s-a întâmplat înainte de a exista filmarea pe care o vizionați? Ce a fost păstrat în videoclip și ce a fost eliminat? Poate că fotografia este reală, dar informația este incorectă. În cazul în care doriți să verificați adevărul informațiilor apărute într-un articol cu privire la o nouă procedură medicală eficientă ca urmarea a cercetărilor în

domeniu, ar fi indicat să verificați afirmațiile, citatele sau sursa inițială, pentru a le putea vedea în contextul potrivit și a determina dacă versiunea pe care ați citit-o este corectă.

SIFT - ANALIZAȚI CU ATENȚIE!

1. OPRIȚI-VĂ (Stop)

- Cunoașteți acest site sau sursă de informații?
- Înțelegeți scopul sursei de informații sau a informației în sine?
- Cu ce scop căutați o astfel de informație?

2. INVESTIGAȚI SURSA (Investigate)

- Este important să știți despre ce vreți să citiți, înainte să vă apucați să citiți.
- Este important să cunoașteți notorietatea surselor de informare și subiectele pe care le abordează.

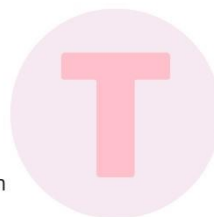

3. GĂSIȚI SURSE DE ÎNCREDERE (Find)

- Căutați rapoarte de analiză de încredere.
- Citiți mai multe surse și aflați care este părerea experților în domeniu despre subiectul care vă interesează.
- Ar trebui să fiți de acord cu părerea unanimă exprimată de experți?
- Nu, bineînțeles că nu! Dar, înțelegând contextul și afirmațiile, veți putea evalua mai bine și veți putea decide dacă veți folosi sau nu astfel de informații.

4. ÎNTOARCEȚI-VĂ LA SURSA DE INFORMAȚII INIȚIALĂ (Trace)

- Multe dintre informațiile pe care le găsim pe internet au fost scoase din context.
- Este indicat să citiți varianta originală a informației publicate.
- Este un mod de a vizualiza din nou contextul:
 - Cine?
 - Ce?
 - Unde?
 - Când?
 - De ce?

Imaginea 4: creată de Lovila

2.2.3. Metoda ACT UP

Metoda ACT UP, creată de Dawn Stahura, este o modalitate de a analiza informația dintr-o perspectivă diferită - „ca furnizori avizați de informații (și nu ca și consumatori culturali)”. Acronimul acestei metode indică cei cinci pași care trebuie urmați, respectiv **A**uthor (autorul), **C**urrency (actualitatea conținutului), **T**ruth (adevărul), **U**nbiased (obiectivitatea) și **P**rivilege (privilegiu).

Fiecare literă de mai jos explică metoda ACT UP. Utilizați fiecare literă și întrebările asociate acesteia pentru a vă evalua mai bine sursele, privind prin această lentilă academică.

A: autor (Author)

Căutați informații despre autor. O informație este mai credibilă dacă este scrisă de cineva care are o diplomă sau alte acreditări în domeniul care vă interesează. Dacă nu citează un autor sau o publicație, sursa ar trebui pusă la îndoială. Cu toate acestea, dacă autorul își prezintă propria lucrare, evaluați valoarea ideilor și nu recomandările. Recomandările nu au garantat niciodată inovația, iar din punct de vedere istoric s-a demonstrat că știința arată clar că marile progrese provin din surse externe și nu din ceea ce este deja admis și recunoscut. Întrebări referitoare la autor:

- În ce domeniu activează autorul?
- Dacă autorul este **afiliat la o instituție sau organizație recunoscută**, care sunt realizările și viziunile acestuia? Are beneficii financiare din promovarea acesteia?
- Care este **pregătirea academică** a acestuia?
- Ce alte proiecte a mai publicat?
- Ce **experiență** are? Este un pionier în domeniul său sau este un practician și adept al descoperirilor actuale?
- Alți savanți și experți în domeniu **l-au citat vreodată ca resursă de informare**?
- Verificați **domeniul** site-ului web (.com, .org, .edu, .gov).

C: actualitatea conținutului (Currency)

Când a apărut informația? Cât de veche este informația? Contează actualizarea informațiilor? Materialul a fost actualizat sau revizuit?

- Ce înseamnă prea vechi? Contează actualizarea informațiilor? De exemplu: luați în considerare importanța actualizării atunci când căutați informații despre tratamentele pentru cancer în comparație cu istoria revoluției din SUA.
- Trebuie să găsiți informații apărute într-un anumit interval de timp, cum ar fi ultimii 10 ani?
- Materialul a fost actualizat sau revizuit?
- Puteți afla când a fost actualizat ultima dată un site web? (Sugestie: căutați marcajul temporal în partea de jos a paginii web numită „**Ultima actualizare**”).

T: adevăr (Truth)

Aceste informații sunt adevărate?

- Informația poate fi **verificată** în altă parte? Dezinformarea și informațiile de proastă calitate apar adesea, chiar și pe site-uri web renumite!
- **Regula celor trei**: puteți găsi trei surse suplimentare care confirmă informațiile?
- Informațiile sunt însoțite de dovezi? Informațiile comunicate includ referințe bibliografice? Căutați referințele bibliografice. Căutați informații în articole de știri, bloguri etc., urmăriți linkurile despre studiile la care informațiile fac referire.
- Ignorați această sursă dacă observați **greșeli tipografice, greșeli de ortografie sau greșeli gramaticale**; acestea indică faptul că textul nu a fost nici măcar verificat! De exemplu, dacă sursa folosește „sau” în loc de „s-au”, „la” în loc de „l-a” sau invers, nu este de încredere.
- Observați **limbajul** folosit. Este foarte probabil ca acesta să fie o capcană care să vă ademenească să dați click sau să fie o știre falsă care conține mesaje emoționante sau senzaționale, precum „CE NU VOR EI SĂ ȘTIȚI!”

U: obiectivitate (Unbiased)

Cu toții avem prejudecăți... deci ce ar trebui să facem?

- Faceți cercetări pentru a găsi **surse de informare obiective**.
- Admiteți că pot apărea eventuale **conflicte** de interese, cum ar fi cele din domeniul financiar.
 - ✓ exemplu: un articol scris de Apple despre calitatea imaginii celui mai nou iPhone;
 - ✓ exemplu: un articol publicat de ANOAM despre controlul armelor;
 - ✓ exemplu: un studiu finanțat de Coca-Cola, cu privire la legătura dintre consumul de zahăr și depresie.
- Faceți o introspecție și aflați care vă sunt **prejudecățile** (cu toții le avem!). Acest lucru poate afecta modul de abordare a unui subiect și cercetarea dvs.
- Încercați să nu vă lăsați influențat de prejudecata de confirmare!

P: privilegiu (Privilege)

Privilegiile există în mediul publicistic, academic sau în biblioteci.

- Privilegiul publicării înseamnă că majoritatea savanților/ cercetătorilor care își pot publica cercetările în reviste academice sunt bărbați albi (adeseori verificați de către alți bărbați albi). Dar doar ei sunt singurii care ar putea publica sau scrie pe acest subiect? Desigur că nu!
- Cine este exclus din discuțiile despre lucrarea de cercetare? De ce?
- Cine **lipsește** din cadrul cercetării propriu-zise? De exemplu, care sunt oamenii care fac obiectul articolului științific? Ce efecte ar putea avea acest lucru? Această cercetare poate fi numită cu adevărat un studiu „generic”?
- Încercați să căutați surse și scriitori care nu apar în bazele de date.

- Accesul la informații este, de asemenea, **un privilegiu**. Ca student, aveți acces la resursele bibliotecii. Cum sunt afectați cei care efectuează cercetări, dar nu sunt membri sau studenți într-o instituție academică? Ce resurse sunt disponibile la biblioteca publică? Disponibilitatea computerelor sau chiar a internetului ar putea reprezenta o problemă.

ACT UP

EVALUAREA SURSELOR DE INFORMAȚII

Utilizați metoda ACT UP pentru a evalua sursele,
respinge textele prea incise și filtra informațiile.

1. AUTOR

- Cine a scris informațiile?
- Căutați informații despre persoană sau o organizație.
- Cu ce scop au fost create informațiile?
- Pentru a afla mai multe despre un site web, căutați „Despre noi”.
- Acordați o atenție deosebită domeniului unui site web.

2. ACTUALITATEA CONȚINUTULUI (CURRENCY)

- Când a apărut informația?
- Cât de veche este informația?
- Materialul a fost actualizat sau revizuit?
- Puteți afla când a fost actualizat ultima dată un site web?

3. ADEVĂR (TRUTH)

- Aceste informații sunt reale și veridice?
- Informația este susținută de dovezi?
- Acordați atenție limbajului folosit.
- Dacă observați greșeli de ortografie, greșeli de scriere sau greșeli gramaticale, renunțați să mai accesați această sursă.

4. OBIECTIVITATE (UNBIASED)

- Căutați surse de informare imparțiale.
- Încercați să nu vă lăsați influențați de prejudecata de confirmare!
- Fiți conștienți de orice conflict de interese, cum ar fi sursele de finanțare.

5. PRIVILEGIU

- Cine lipsește din informațiile propriu-zise?
- Cine este exclus din discuțiile despre lucrarea de cercetare?
- Accesul la informații este, de asemenea, un privilegiu.

Imaginea 5: Creată de Lovila

2.2.4. Citirea laterală

O tehnică recomandată pentru evaluarea unei surse online este **citirea laterală**. Citirea laterală implică să căutați de informații despre o sursă de informare pentru a evalua actualitatea, relevanța, autoritatea, acuratețea și scopul sursei, pe măsură ce citiți. Termenul se referă *la navigarea prin mai multe file din browser, pentru a găsi informații despre un anumit site*. Cititorul obține o mai bună înțelegere și o informare mai amplă și mai detaliată dacă alege să se informeze de „pe multe site-uri conectate, în loc să continue caute tot mai multe pe site-ul pe care se află informația”.

Imaginea 6: creată de Lovila

2.2.5. 10 moduri de a identifica și opri știrile false

1. **Verificați sursa** conținutului pe care intenționați să îl distribuiți de cel puțin două ori, chiar și de trei ori. Verificați dacă reportajul apare în alte publicații recunoscute sau pe Google. (Cel mai probabil) nu este o „știre de ultimă oră” dacă este singulară și provine dintr-o sursă nesigură, ce nu face parte din mass media oficială. Mulți redactori publică reportaje care conțin știri false, pentru a incita oamenii și a-i determina să le citească.
2. **Fiți foarte vigilent** atunci când verificați sursele în contextul unor situații naționale tensionate, când emoțiile sunt puternice. Grupurile de interes răspândesc frecvent informații false, pentru a sprijini una sau ambele părți în timpul unei crize sociale. Învățați cursanții să fie foarte atenți și să se gândească cu atenție înainte de a face public un astfel de material. Când aveți îndoieli, evitați distribuirea, postarea sau publicarea oricărui articol.
3. **Fiți atent la reportajele impresionante**, care încearcă să pară credibile prin îmbinarea știrilor false cu cele reale. În plus, verificați dacă site-ul web pe care îl accesați conține reclame absurde. Suplimentele pentru pierderea în greutate sau zvonurile despre celebrități nu apar la rubrica de știri pe canale media de notorietate.
4. **Înainte de distribui o informație sau un articol, aflați sursa acesteia.** Este vorba despre o companie renumită? Informațiile (date sau opinii) sunt părtinitoare?
5. **Identificați obiectivitatea.** Orice reportaj de știri autentic va prezenta două puncte de vedere contradictorii. Titlurile și veridicitatea surselor pot fi găsite printr-o căutare rapidă pe Google. A fi obiectiv înseamnă pur și simplu a analiza punctele de vedere contradictorii în mod echitabil.
6. Evaluați cu atenție dacă articolul este **sponsorizat**. Din ce în ce mai multe grupuri de interes sponsorizează site-uri web ce copiază surse credibile de informații.
7. **Căutați pe Google numele autorului** pentru a vedea ce a mai scris și publicat acesta. Există posibilitatea ca autorul să nu își dezvăluie adevărata identitate, iar dacă nu îl puteți identifica din alte surse de căutare, deși știrea este „uriașă”, este cu siguranță un autor care probabil scrie articole conținând informații false.
8. **Analizați scopul articolului și modul în care acesta este scris.** Este scris într-un stil neutru, cu scopul de a informa și educa cititorul sau este scris într-un stil subiectiv, cu scopul de a convinge sau provoca cititorul?
9. **Verificați data.** Data este aproape întotdeauna inclusă într-un articol autentic, pe când poveștile frauduloase nu conțin data publicării, de cele mai multe ori.
10. **Evaluați aspectul general**, numărul de accesări și calitatea imaginii. Cum sunt realizate imaginile grafice? Site-ul de „știri” conține prea multe reportaje? Ilustrațiile care însoțesc articolul îmbunătățesc conținutul sau diminuează impactul informațiilor? De câte ori ați făcut click pentru a găsi informațiile pe care le căutați? Știrile false apar adesea în expuneri de diapozitive sau sunt însoțite de o mulțime de reclame care duc la deschiderea mai multor ferestre pop-up. Câștigurile din anunțuri ce apar pe un site web care conține știri de senzație cresc odată cu accesarea acestora de către utilizatori.

10 LOGIC

CUM SĂ IDENTIFICAȚI ȘI SĂ
OPRIȚI ȘTIRILE FALSE

Imaginea 7: creată de Lovila

3. RESURSE SUPLIMENTARE

VIDEO

- [Poți identifica o știre falsă?](#)
- [How to Evaluate Resources \(the CRAAP Test\)](#)
- [Psihologia dezinformării: Ce este citirea laterală?](#)
- [70\) How to choose your news - Damon Brown - YouTube](#)
- [\(Is the Information Accurate and Documented](#)

STUDII DE CAZ

- [The case of ibuprofen: evidence of huge impact of COVID-19 misinformation when coming from credible sources](#)

4. BIBLIOGRAFIE

1. Beal, V., 2022. *What is Domain?* / *Webopedia*. [online] Webopedia. Disponibil la: <https://www.webopedia.com/definitions/domain/>
2. Library.nwacc.edu. 2022. *LibGuides: Lateral Reading: What is lateral reading?* [online] Disponibil la: <https://library.nwacc.edu/lateralreading>
3. Sccollege.edu. 2022. *Internet Search*. [online] Disponibil la: <https://www.sccollege.edu/Library/Pages/InternetSearchEngines.aspx>
4. Library.nwacc.edu. 2022. *LibGuides: Fake News vs. Real News: Tips for Evaluating Information*. [online] Disponibil la: <https://library.nwacc.edu/fakenews/evaluating>
5. Psychology Today. 2022. *10 Ways to Spot Fake News*. [online] Disponibil la: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/thoughts-thinking/201910/10-ways-spot-fake-news>
6. Sjcc.libguides.com. 2022. *LibGuides: Evaluating Resources Using the SIFT Method: SIFT Method*. [online] Disponibil la: <https://sjcc.libguides.com/c.php?g=1186667&p=8678805>
7. Libguides.salemstate.edu. 2022. *Research Guides: ACT UP - Evaluation Method: Evaluating sources*. [online] Disponibil la: <https://libguides.salemstate.edu/c.php?g=1236214&p=9046150>
8. Guides.lib.lsu.edu. 2022. *Research Guides: ENGL 1001: English Composition Research Strategies: ACT UP Method*. [online] Disponibil la: https://guides.lib.lsu.edu/ENG1001/ACT_UP